

Meža susura vides prasības un spēkā esošo LR meža apsaimniekošanu regulējošo normatīvo aktu izvērtējums

Digna Pilāte

Teorētiski praktiskais seminārs

DU Mācību bāze „Ilgas”

22.-23.maijs 2015.

Meža susura vides prasības

Meža susura vides prasības

barošanās vietas → koku, krūmu lapotne

barība

kukaiņi

putni un to olas

augi, ogas, sēklas, rieksti

Meža susura vides prasības

Dzīvotnes

Izteikts 2.stāvs
Daudzveidīga zemsedze
Bagātīgs pamežs
Lazdas !
Dobumaini koki
Izteikts krūmu stāvs

Meža vecums

Reljefs

Būtiska nozīme ir vairākām koku un krūmu sugām, it īpaši dažāda vecuma melnalkšņiem, lazdām un kārkliem, jauniem bērziem, krūkļiem, sausseržiem, jauniem ozoliem, liepām un ievām

Būrīšu apdzīvotība būtiski samazinājās vietās, kur zemsedzē ir liels lakstaugu, sūnu un melleņu projektīvais segums, un liels kritalu daudzums

Foto: R.Juškaitis

Meža apsaimniekošanas pasākumu ietekme

Kailcirte/sanitārā cirte

Izlases cirte/skrajcirte

Monokultūru kopšanas cirte ?

Foto: D.Pilāte

SPĒKĀ ESOŠO NORMATĪVO AKTU IZVĒRTĒJUMS

Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā, LR MK noteikumi Nr.936, izdoti 18.12.2012., <http://likumi.lv/doc.php?id=253758>

Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs, LR MK noteikumi Nr. 935, izdoti 18.12.2012., <http://likumi.lv/doc.php?id=253760>

Aizsargjoslu likums, 11.03.1997., <http://likumi.lv/doc.php?id=42348>

SPĒKĀ ESOŠO NORMATĪVO AKTU IZVĒRTĒJUMS

Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā, LR MK noteikumi Nr.936, izdoti 18.12.2012, <http://likumi.lv/doc.php?id=253758>

Aizsargājamās struktūras:

- mežaudzes ezeru salās
- mežaudzes purvu salās
- meža puduri – meža platības, kas mazākas par hektāru un atrodas ne mazāk kā 500 metru attālumā no citas meža platības, kura lielāka par hektāru
- mežaudzes ūdensteču un ūdenstilpju palienēs
- ģeoloģiski un ģeomorfoloģiski veidojumi
- avoti un avoksnāji
- apaugums mikroieplakās
- **mežmalas** – pārejas joslas no meža uz lauksaimniecībā izmantojamu zemi, ūdenstilpi, purvu, lauci vai pārplūstošu klajumu, kuri lielāki par diviem hektāriem
- **bioloģiski vērtīgas mežaudzes**

?

SPĒKĀ ESOŠO NORMATĪVO AKTU IZVĒRTĒJUMS

Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā, LR MK noteikumi Nr.936, izdoti 18.12.2012, <http://likumi.lv/doc.php?id=253758>

Aizliegtās darbības.

Mežaudzēs aizliegts cirst un izvākt **ekoloģiskos kokus, kokus ar putnu ligzdām, kuru diametrs pārsniedz 50 centimetru, kā arī koku rindu un pamežu ap tiem, dobumainus kokus**, kuru dobuma diametrs pārsniedz 10 centimetru, sausos kokus un citus kokus, kas saglabāti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu mežā.

Lai saglabātu mežu ainavisko daudzveidību un barošanās vietas meža dzīvniekiem, laucēs, izņemot medījamo dzīvnieku piebarošanas lauces, ir aizliegta augsnes apstrāde un meža sēšana vai stādīšana.

No 1.aprīļa līdz 30.jūnijam visos mežos aizliegta līdz 10 gadu vecu priežu un lapu koku un līdz 20 gadu vecu egļu mežaudžu kopšana, izņemot jaunaudzes, kur skuju koku vidējais augstums nepārsniedz 0,7 metrus, bet lapu koku vidējais augstums – vienu metru.

No 1.aprīļa līdz 30.jūnijam mežaudzēs ezeru salās, mežaudzēs purvu salās, **meža puduros**, mežaudzēs ūdensteču un ūdenstilpju palienēs, **bioloģiski vērtīgās mežaudzēs** un aizsargjoslās ap purviem neveic koku ciršanu, augsnes sagatavošanu un meža atjaunošanu ar motorizētu tehniku .

Līdz Valsts meža dienesta lēmuma pieņemšanai par mikrolieguma izveidošanu vai par īpaši aizsargājama meža iecirkņa statusa atcelšanu mežos gravu nogāzēs, ūdens vai vēja erozijas apdraudētos mežos, mežos ap ārstniecības iestādēm, medņu riestu mežos, aizsargājamos botāniskos liegumos, aizsargājamos dzērvenāju liegumos, aizsargājamos zooloģiskos liegumos, **aizsargājamos dabas parkos**, aizsargājamos parkos, parku stādījumos, aizsargājamos kompleksos liegumos, aizsargājamos purvu liegumos, **aizsargājamos meža biotopos**, aizsargājamu augu sugu meža biotopos, aizsargājamu sēņu sugu meža biotopos, aizsargājamu dzīvnieku sugu meža biotopos, saudzes kvartālos, etalonaudzēs, meža augšanas apstākļu tipu etalonaudzēs, ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko liegumu mežos, citos ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko objektu mežos, audzēs ar izciliem kokiem, dižkoku audzēs, īpatnēju koku audzēs ir aizliegts:.....

Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs, LR MK noteikumi Nr. 935, izdoti 18.12.2012., <http://likumi.lv/doc.php?id=253760>

Rēķinot uz cirsmas hektāru, vismaz pieci ekoloģiskie koki – augtspējīgi iepriekšējās paaudzes kokus – vai, ja tādu nav, – augtspējīgi koki, kuru caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru nogabalā. Ieteicams vispirms izvēlēties ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, kļavas, melnalkšņus, apses un bērzus, kā arī, ja tādi ir, kokus ar deguma rētām;

Koki ar lielām (vairāk nekā 50 centimetru diametrā) putnu ligzdām, ja tādi ir, kā arī koku rindu un pamežu ap tiem;

Dobumaini koki, kuru dobuma diametrs ir lielāks par 10 centimetriem, ja tādi ir;

Ja cirmā ir sausi koki, tos cērtot, saglabā vismaz četrus (rēķinot uz cirsmas hektāru) resnākos kritušus, nolauztus vai stāvošus sausus kokus,.....

Mežābeles, kadiķi un citu vietējo sugu pameža koki un krūmi - galvenajā cirtē un kopšanas cirtē tādā apjomā, kas neapdraud darba drošību un ļauj nodrošināt meža atjaunošanu.

Kailcirte aizliegta meža puduros (meža platība, kura mazāka par hektāru un kura atrodas vismaz 500 metru attālumā no citas meža platības, kas lielāka par hektāru). Cērtot kokus, saglabā pamežu tādā apjomā, kas netraucē darba aizsardzības prasību ievērošanu, meža atjaunošanu, kā arī tūrisma objektu un atpūtas vietu ierīkošanu

Kailcirte aizliegta mežaudzēs, kur valdošā koku suga ir ozols, liepa, kļava, goba, vīksna vai skābardis

Daļējs apaugums gravā (vismaz 15 metru dziļa un 10 metru plata ūdens erozijas veidota gultne, kuras nogāzes slīpums ir vismaz 30 grādu) un mežmalā (pārejas josla no meža uz lauksaimniecībā izmantojamo zemi, ūdenstilpi, purvu, lauci vai pārplūstošu klajumu (kuri lielāki par diviem hektāriem), kuras platums nav mazāks par pusi no pirmā stāva vidējā koka augstuma) tādā apjomā, kas netraucē meža atjaunošanu, darba aizsardzības prasību ievērošanu, kā arī tūrisma objektu un atpūtas vietu ierīkošanu.

Meža tipiēm atbilstošs lapu koku sugu piemistrojums vismaz piecu procentu apjomā no mežaudzes sastāva kopšanas cirtē par 30 gadiem vecākās skuju koku mežaudzēs ar lapu koku piemistrojumu.

Aizsargjoslu likums, 11.03.1997., <http://likumi.lv/doc.php?id=42348>

Secinājumi

Vispārējie noteikumi attiecībā uz meža susura vides prasībām kopumā nav pietiekami labi, jo tie nenosedz galvenos vides prasību aspektus – izteiktu mežaudzes otro stāvu un pamežu.

No mežā aizsargājamām struktūrām pilnībā vides prasības nodrošina tikai bioloģiski vērtīgas mežaudzes, ja neņem vērā šo struktūru izolētību vai fragmentāciju.

Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs būtībā meža susura vides prasības nenodrošina. Izņēmums ir divi noteikumi – par pameža koku un krūmu daļēju atstāšanu un kailcirtes aizliegumu platlapju mežos.

Ilgtermiņā meža susura vides prasības nodrošina mikroliegumi un īpaši aizsargājamie meža iecirkņi.

Kā viena no problēmām jāatzīmē biotopu, kuri nodrošina meža susura vides prasības, pieaugošā sadrumstalotība un izolētība. Ir jādomā par ekoloģisko koridoru ieviešanu praksē. Līdz ar to daļa vispārējo noteikumu būtu pietiekami efektīvi, ja tie veiktu ekoloģisko koridoru funkcijas.